

รายงานการวิจัยในชั้นเรียน
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย
เรื่อง
การแต่งคำประพันธ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกการแต่งคำประพันธ์

โดย
นางพรทิพย์ มณีเล็ก
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนวัดดอนยอ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
ปีการศึกษา 2561

หัวข้อวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งคำประพันธ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกการแต่งคำประพันธ์
ชื่อและนามสกุลผู้วิจัย นางพรทิพย์ มณีเล็ก
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
ปีที่ดำเนินการ ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึก เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ราชวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดดอนยอ ปีการศึกษา 2561 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบฝึกการแต่งคำประพันธ์ จำนวน 3 แบบฝึก การวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า ความก้าวหน้าของผู้เรียนดีขึ้น นักเรียนสามารถเรียนรู้จากแบบฝึก โดยมีผลสัมฤทธิ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ ก	
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของการวิจัย	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	1
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	1
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	1
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	2
นิยามศัพท์	2
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
หลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3
เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย การวัดผลประเมินผล	5
แหล่งการเรียนรู้	7
จิตวิทยาการเรียนการสอน	8
เอกสารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	11
บทที่ 3 วิชาการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	13
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	13
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	13
การสร้างและหาคคุณภาพสื่อการสอน	13
การรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล	15
การวิเคราะห์ข้อมูล	16
บทที่ 4 ผลการวิจัย	16
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	18
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	18
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	18
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	18
ผลการวิเคราะห์	18
การอภิปรายผล	18
ข้อเสนอแนะ	19
บรรณานุกรม	20

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของการวิจัย

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของคนในชาติ ด้านการศึกษา ก็ต้องใช้ภาษาไทยในการศึกษาหาความรู้วิชาการต่าง ๆ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551 กำหนดจุดประสงค์วิชาภาษาไทยไว้อย่างชัดเจนในการใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ในบรรดาทักษะภาษาไทยทั้งสิ้น ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทักษะการเขียน เป็นทักษะที่มีความสลับซับซ้อนและยากที่สุด เพราะในการเขียนนั้น ผู้เขียนต้อง มีความรู้ มีความคิด และสะสมประสบการณ์ไว้มาก แล้วจึงกลั่นกรองความรู้ ความคิด และประสบการณ์ที่ได้รับมาโดยการแสดงออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อสื่อความหมายให้ประจักษ์ (กรมวิชาการ 2545;12) จากการสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดดอนยอ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558-2559 พบว่านักเรียนมีผลการเรียนต่ำเป็นนักเรียนที่มีปัญหาการใช้ทักษะการเขียนภาษาไทยด้วย ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยมีปัญหามากในทักษะการเขียน โดยเฉพาะการแต่งคำประพันธ์ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ที่มีปัญหาด้านการแต่งคำประพันธ์จะไม่ชอบกิจกรรมการแต่งคำประพันธ์ เห็นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแต่งคำประพันธ์ในโอกาสต่าง ๆ ของโรงเรียน นักเรียนจะสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการแต่งคำประพันธ์ เพียงร้อยละ 5 และส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำไปด้วย เมื่อพิจารณาจากผลการเรียนรายวิชาภาษาไทยรายจุดประสงค์ เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตั้งแต่ปี 2559-2560 พบว่า นักเรียนทั้งหมด ได้คะแนนเฉลี่ยตลอด 2 ปีการศึกษา ร้อยละ 54.10 ของคะแนนเต็ม จะเห็นได้ว่าที่กล่าวมานั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการฝึกทักษะการเขียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก การใช้แบบฝึกการแต่งคำประพันธ์ เป็นวิธีการหนึ่งที่มีผู้ศึกษามีความสนใจใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ของผู้เรียน โดยนำมาใช้ประกอบ ในการเรียนการสอน เรื่อง การแต่งคำประพันธ์เพื่อให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบฝึกการสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของการเรียนโดยการใช้แบบฝึกวิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาค้นคว้า ทำให้ได้แบบฝึกวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งครูผู้สอนวิชาภาษาไทยวิชาภาษาไทยสามารถนำไปใช้ประกอบการสอน ในวิชาภาษาไทยได้
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการผลิตแบบฝึก ที่นำเอานวัตกรรมทางการศึกษา มาประยุกต์ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและวิชาอื่น ๆ ต่อไป

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยแบบฝึก วิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนวัดดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 25 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการทดลอง
ตัวแปรต้น คือ วิธีการสอน ได้แก่ การสอนโดยใช้แบบฝึก
ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.1. แบบฝึกวิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 - 3.2. แบบฝึกหัดในแต่ละแบบฝึก
 - 3.3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. ระยะเวลาในการทดลอง ทำการทดลองในปีการศึกษา 2561 จำนวน 6 ชั่วโมง
5. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาจากวิชาภาษาไทย ท 22102 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการแต่งคำประพันธ์
 - 5.1. ข้อบังคับของการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ
 - 5.2. ข้อบังคับของการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ
 - 5.3. ข้อบังคับของการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนเสภา
 - 5.4. ข้อบังคับของการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนดอกสร้อย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึก หมายถึง นวัตกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อฝึกทักษะการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการปฏิบัติของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ แบบฝึกประกอบด้วย
 - 1.1. คู่มือครู คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้แบบฝึก สิ่งที่ต้องเตรียมก่อนสอน บทบาทของครู การจัดชั้นเรียน
 - 1.2. คู่มือนักเรียน ประกอบด้วย คำชี้แจงสำหรับนักเรียน
 - 1.3. แผนการสอน ประกอบด้วย หัวเรื่อง กำหนดเวลาเรียน เนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผล
 - 1.4. การประเมินผล ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. การสอนโดยใช้แบบฝึก หมายถึงการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้แบบฝึก 3 ชุด รวมเวลาในการสอน 6 ชั่วโมง
3. ประสิทธิภาพ กระบวนการ หมายถึง การประเมินผลต่อเนื่องจากการเรียนโดยการทำแบบฝึกในแต่ละชุด
4. ประสิทธิภาพผลลัพธ์ หมายถึง การประเมินขั้นสุดท้ายโดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการแต่งคำประพันธ์
5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เครื่องมือวัดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ ของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
6. ความก้าวหน้า หมายถึง คะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนกับคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึก เรื่อง การแต่งคำประพันธ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เอกสารเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย
 - 2.1. การวัดและประเมินผล แหล่งการเรียนรู้
 - 2.2 จิตวิทยาการสอน
3. แบบฝึก
4. เอกสารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

หลักสูตรเป็นแผนแม่บทในการกำหนดขอบข่ายความรู้ความสามารถ และมวลประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาต่อเยาวชนของชาติในวัยต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนในแต่ละระดับนั้น ผู้จัดการศึกษาจำเป็นต้องทราบถึงความคาดหวังของหลักสูตรในภาพรวม ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ แม้ว่าขอบข่ายของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาจะแตกต่างกัน ตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น ความคาดหวังของหลักสูตรเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์สอดคล้องและต่อเนื่องกัน สำหรับหลักสูตรภาษาไทยมีความคาดหวัง ดังนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคาดหวังคุณภาพของผู้เรียนว่าเมื่อผู้เรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดเป็นระบบ
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และการใช้ภาษาในการพัฒนาตนและสร้างสรรค์

งานอาชีพ

5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล

7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
8. มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

เมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสารถ และคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ดังนี้
ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

1. อ่านอย่างมีสมรรถภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น
2. เข้าใจวงคำศัพท์ที่กว้างขวางขึ้น สำนวนและโวหารที่ลึกซึ้ง แสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์

ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล

3. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ได้กว้างขวางตามจุดประสงค์
4. เขียนเรียงความ ย่อความ และจดหมาย เขียนอธิบาย ชี้แจง รายงาน เขียนแสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง และเขียนเชิงสร้างสรรค์
5. สรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู
6. รู้จักเลือกใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต จัดลำดับความคิด ขั้นตอนในการนำเสนอตามรูปแบบของงานเขียนประเภทต่าง ๆ
7. พุดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ และการประเมินเรื่องราว ต่าง ๆ พุดเชิญชวน อวยพร และพุดในโอกาสต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
8. เข้าใจธรรมชาติของภาษา และการนำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย
9. ใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธเจรจาต่อรองด้วยภาษาและกิริยาท่าทางที่สุภาพ
10. ใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ การทำงาน และใช้อย่างสร้างสรรค์เป็นประโยชน์
11. ใช้หลักการพิจารณาคุณค่าและวรรณกรรม พิจารณาคุณค่าและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำไปประโยชน์ไปใช้ในชีวิต
12. แต่งกาพย์ กลอน และโคลง
13. ท่องจำบทหรือกรองที่ไพเราะ มีคุณค่าทางความคิดและนำไปใช้กล่าวอ้างในการพูดและการเขียน
14. ร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านและบทกล่อมเด็กในท้องถิ่น
15. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด
16. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอน จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นผู้สนับสนุนเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนโดยดำเนินการดังนี้

1. เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. จัดกระบวนการเรียนรู้
 - 3.1. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
 - 3.2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
 - 3.3 .การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด
 - 3.4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 3.5. การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา
 - 3.6. การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม
 - 3.7. การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา

วิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียนเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การวัดและประเมินผล

การวัดและการประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันไป การบูรณาการหรือการประสมประสานการวัดและประเมินผลกับการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน จะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาหลายประการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนานั้น การวัดและการประเมินผลจะมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการวัดและประเมินผลและการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยการประเมินจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ทางตรงก็คือ จะให้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผลทางอ้อมคือ จะเป็นสิ่งชี้แนะการเรียนการสอน ดังนั้นผู้จัดการศึกษาจึงสามารถนำผลทั้งสองลักษณะที่เกิดขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาได้

1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

การวัดและประเมินการเรียนรู้ด้านภาษา เป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับการทำงานของภาษาและการพัฒนาทางภาษา ดังนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ด้านภาษา จำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ทางภาษา เพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินงานดังนี้

1.1. ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน ดู มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านี้ มีความเกี่ยวข้องเนื่องกัน และความก้าวหน้าของทักษะหนึ่ง จะมีผลต่อพัฒนาการทักษะอื่น ๆ

1.2. ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา เช่นเดียวกับทักษะการคิดทักษะทางสังคม เมื่อผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และในสภาพการณ์จริงทั้งในบริบททางวิชาการในห้องเรียนและชุมชนที่กว้างออกไป

1.3. ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ด้วยการฝึกฝนมิใช่การเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาอย่างเดียว การเรียนการใช้ภาษาที่ประกอบด้วยไวยากรณ์ การสะกดคำและเครื่องหมายต่าง ๆ จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาของตน

1.4. ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านขั้นตอนการพัฒนาทางภาษาเช่นเดียวกัน แต่จะต่างกันในเรื่องจังหวะก้าว และวิธีการเรียนรู้

1.5 ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรที่ให้ความสำคัญให้ความสำคัญเคารพและเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภูมิหลังของภาษา และความหลากหลายของภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึที่ดีเกี่ยวกับตนเองและกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้

2. หลักการของการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

ประการแรก : การประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ประการที่สอง : การประเมินผลจะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

ประการที่สาม : การประเมินผลจะต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้

3. การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลการเรียน หลังจากที่มีผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ผู้สอนจะต้องพิจารณากำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวทั้งนี้โดยพิจารณาองค์ประกอบสำคัญต่อไปนี้

3.1. ผลการเรียนรู้ที่ต้องการจากกิจกรรมการเรียนการสอน คืออะไร ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการเรียนรู้ได้มาจากมาตรฐานการเรียนรู้ระดับต่าง ๆ ซึ่งถูกกำหนดไว้โดยครอบคลุมความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมต่าง ๆ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จะนำไปสู่การเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เช่น ผู้สอนกำหนดว่าผลการเรียนรู้ที่ต้องการคือ ความสามารถในการเขียนบทความเพื่อ

แนวโน้ม ชักชวน ผู้สอนจะต้องเก็บรวบรวมตัวอย่างผลงานที่เคยมอบหมายให้ผู้เรียนได้จัดทำเกี่ยวกับเรื่องนี้ และประเมินโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ผลการประเมินจึงจะเที่ยงตรง เชื่อถือได้ แต่ถ้าผู้สอนใช้แบบทดสอบ ชนิดเลือกตอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถือว่าผู้สอนใช้วิธีการไม่เหมาะสม

3.2. ความมุ่งหมายของการประเมินคืออะไร และใครจะเป็นผู้นำผลการประเมินไปใช้ความมุ่งหมาย ของการประเมินและผู้จะนำผลการประเมินไปใช้ จะช่วยให้สามารถเลือกใช้วิธีการประเมินได้เหมาะสม รวมทั้ง สามารถกำหนดแนวทางในการรายงานผลการประเมินได้ การประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น-ด้อยในการเรียน กับ การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนมีความมุ่งหมายต่างกัน การประเมินเพื่อวินิจฉัย ต้องการข้อมูลเพื่อการ ปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น วิธีการประเมินจะมีลักษณะที่มุ่งเน้นในรายละเอียดทุกขั้นตอนแห่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียน เหมาะที่จะนำมาใช้ระหว่างกระบวนการเรียน การสอน ส่วนการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนจะเป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ทั้งหมด แนวทางการวัด จึงมีลักษณะที่นำมาเฉพาะเป้าหมายหลักสำคัญที่จะแสดงภาพรวมเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนตามความ- คาดหวังมาประเมิน เป็นต้น

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกนำมาใช้ในการประเมินโดยทั่วไป เช่น การสังเกต การตรวจสอบงาน หรือผลงาน การทดสอบความรู้ การตรวจสอบการปฏิบัติ และการแสดงออกอย่างไรก็ตาม มีการนำเสนอ แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาจากเป้าประสงค์ของการประเมินที่เฉพาะเจาะจงในรายละเอียด เพื่อข้อมูลที่ได้จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

4.1 การให้ตอบแบบสอบถาม ทั้งในลักษณะที่เป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ข้อสอบแบบเลือกตอบ ถูก - ผิด และข้อสอบชนิดให้ผู้สอบสร้างคำตอบ ได้แก่ เติมข้อข้อความในช่องว่างคำตอบสั้นเป็นประโยค เป็นข้อความ เป็นแผนภูมิ

4.2 การดูจากผลงาน เช่น เรียงความ รายงานการวิจัย บันทึกประจำวัน รายงานการทดลอง บทละคร บทร้อยกรอง แฟ้มผลงาน เป็นต้น ผลงานจะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการ ปฏิบัติงานของผู้เรียน

4.3 ดูการปฏิบัติ โดยผู้สอน สามารถสังเกตการนำทักษะและความรู้ไปใช้โดยตรงในสถานการณ์ที่ ให้ปฏิบัติจริง วิธีการนี้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในการประเมินการปฏิบัติที่มีระเบียบข้อบังคับ เช่น การร้อง- เพลง ดนตรี พลศึกษา การไต่สวน การกล่าวสุนทรพจน์ ละครเวที

4.4 ดูกระบวนการ วิธีการนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ กระบวนการคิดของผู้เรียนมากกว่า ที่จะดูผลงานหรือการปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้ทราบกระบวนการคิดที่ผู้เรียนใช้ วิธีการที่พบว่าครูผู้สอนใช้อยู่เป็น ประจำในกระบวนการเรียนการสอน คือ การให้นักเรียนคิดตั้ง ๆ การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ โดยครูจะเป็น ผู้สังเกตวิธีการคิดของผู้เรียน วิธีเช่นนี้เป็นกระบวนการที่จะให้ข้อมูลเพื่อการวินิจฉัย และเป็นข้อมูลย้อนกลับ แก่ผู้เรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องซึ่งเหมาะกับการประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะนิสัย จากแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นสามารถ นำมาพิจารณากำหนดแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลทักษะทางภาษาได้ โดยการสังเกตผ่านพฤติกรรม การ ปฏิบัติต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง การให้คำชี้แจง การเล่าประสบการณ์กิจกรรมต่าง ๆ การปฏิสัมพันธ์ กับกลุ่ม/บุคคล หากผลการเรียนรู้ที่ต้องการจากการเรียน คือ ความรู้ ความคิดเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางภาษา การใช้ภาษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินที่เหมาะสม คือ การใช้ข้อสอบ ซึ่งอาจเป็นแบบ เลือกตอบ หรือให้สร้างคำตอบ

5. การรายงานผลการประเมิน

วิธีการรายงานผลการประเมินมีหลายลักษณะ ซึ่งจะเป็นไปตามลักษณะผลการเรียนรู้ที่ต้องการประเมิน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จุดประสงค์ของการประเมินและผู้ใช้ข้อมูลการประเมิน รูปแบบการรายงานผลประเมินที่ใช้โดยทั่วไปขณะนี้คือ

- การรายงานในรูปคะแนน ได้แก่ คะแนนร้อยละ คะแนนรวม
- การรายงานในรูปผลการเรียน เป็นตัวอักษร ตัวเลข
- การรายงานในรูปมาตรวัดที่แสดงพัฒนาการ/ความสามารถ ในลักษณะ rubric
- รายงานโดยเขียนบอกเล่า
- การให้ข้อคิดเห็นโดยการเขียน
- การรายงานด้วยวาจา

6. ข้อพึงปฏิบัติ

เป้าหมายของการจัดการการศึกษา คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินให้สอดคล้องกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปสู่การประเมินความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ความสามารถในการใช้ภาษาสามารถประเมินได้จาก การรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งในขณะที่ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งถือว่าอยู่ในบริบทที่ผู้สอนได้จัดหรือจำลองขึ้นมาและในขณะที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆรอบตัว ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีพร้อม ๆ กับการประเมินความรู้ความสามารถทางภาษา ผู้สอนสามารถประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนด้วย ทั้งนี้ผลที่ได้จากการประเมินนี้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนทั้งในด้านการปรับปรุง และพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง มิใช่แค่เพียงการนำมาใช้เพื่อตัดสินการเลื่อนชั้น หรือเพื่อการผ่านแต่ประการเดียว เพราะหลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญต่อการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนเป็นประเด็นหลัก

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ดังนี้

1. ห้องสมุด เป็นแหล่งการเรียนรู้และเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้เรียนจะใช้ในการศึกษาค้นคว้า ใช้ในการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ การจัดห้องวิชาการต่างๆเป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุด หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา จะทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการเรียน และในปัจจุบันการใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าหาความรู้มีความสำคัญมากขึ้น สถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาจัดไว้ให้เพียงพอ และอบรมให้มีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้ปกครอง และคนในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ ด้านภาษาและภูมิปัญญาทางภาษา ภาษาถิ่น เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรมต่างๆ ครูภาษาไทยควรจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสามารถเชิญมาให้ความรู้ในโรงเรียน

3. สื่อการเรียนการสอน เป็นสื่อกลางที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเนื้อหา ประสบการณ์ แนวคิด ทักษะ และเจตคติระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยเน้นบทบาทของผู้เรียนที่เป็นผู้กระทำหรือใช้สื่อ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะกระบวนการ และความรู้สึกรู้จักคิดต่างๆบรรลุมาตรฐานของการเรียนรู้

3.1 ความสำคัญของการใช้สื่อการเรียนการสอน

เนื่องจากการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสื่อสารความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความคิดเห็น ตลอดจนเจตคติ ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี และอาจใช้เครื่องมือประกอบการสอนต่างๆ อีกมากมาย ดังนั้นการสอน โดยการบรรยาย หรือการใช้หนังสือเพียงเล่มเดียวไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดหมายตามที่คาดหวังได้ เพราะในสังคมปัจจุบันเป็นยุคสมัยที่ข้อมูลข่าวสารความรู้สมัยใหม่ ตลอดจนเทคโนโลยีการสื่อสารได้แผ่ขยาย กว้างขวางอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มที่ให้มีนิสัยใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองโดยให้แหล่งความรู้ที่มีรูปแบบ หลากหลาย กล่าวคือการเรียนการสอนจำเป็นต้องเลือกสรรสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วย ตนเอง มีโอกาสเรียนร่วมกับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบที่จะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.2 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามลักษณะของสื่อที่นำไปใช้มี 5 ประเภทคือ

1. สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ใช้ระบบการพิมพ์ เช่น หนังสือเรียน คู่มือ หนังสือเสริมประสบการณ์ ฯลฯ
2. สื่อวัสดุอุปกรณ์ เป็นสื่อสิ่งของต่างๆ เช่น ของจริง หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ ฯลฯ
3. สื่อโสตทัศนูปกรณ์เป็นสื่อที่นำเสนอด้วยเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เช่น ภาพเลื่อน (slide) แถบเสียง แถบบันทึกภาพ สื่อประเภทอื่นๆ อาทิ สื่อมัลติมีเดีย ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ฯลฯ
4. สื่อกิจกรรม เป็นสื่อประเภทวิธีการที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ ซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น เกม เพลง บทบาทสมมุติ แบบทดสอบ แผนการสอน ใบความรู้ ใบงาน ฯลฯ
5. สื่อบริบท เป็นสื่อส่งเสริมการเรียนการสอน ได้แก่ สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยุบริการ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ บุคคล ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

นอกจากแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวข้างต้นแล้ว ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้จากภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ในบ้าน ในสถานที่ต่างๆ ภาษาที่ใช้ในคอมพิวเตอร์ซึ่งได้จากการใช้อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วิทยุวารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆรวมทั้งการแสวงหาความรู้จากการไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ ด้วย

จิตวิทยาการเรียนการสอน

จิตวิทยาการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนภาษาไทยพึงมี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รู้จักนำเอาจิตวิทยาไปใช้ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความพร้อม และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน การเสริมแรงในการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน รวมทั้งการใช้สื่อต่างๆประกอบในการเรียนการสอน ภาพ เล่าหไฟบูลย์ (2537:64-79) ได้นำเสนอทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนของบรูเนอร์ แนวคิดของออสซูเบล สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนมีดังนี้

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (sensori- motor stage) เป็นการพัฒนาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 2 ปี เป็นขั้นการเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัสและการแสดงออกในรูปของการกระทำ เด็กจะใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวส่วนใดส่วนหนึ่งไปปะทะกับสิ่งแวดล้อม เช่น การหยิบสิ่งของต่าง ๆ เริ่มเข้าใจในการใช้ภาษาสื่อสารบ้าง การได้ยินและการมองเห็น
2. ขั้นควบคุมอวัยวะต่าง ๆ (preoperational stage) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 2-7 ปี เด็กวัยนี้จะเริ่มมีพัฒนาการอย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยมีกระบวนการคิดก่อนกระทำ รู้จักสร้างภาพของการกระทำภายในจิตใจ

ได้ แต่เด็กรวยนี้ยังไม่สามารถคิดย้อนกลับได้ เริ่มมีความสามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับการคงตัวของสสาร เริ่มมองเห็นสิ่งของมากกว่า 1 สิ่งในเวลาเดียวกัน กระบวนการพัฒนาของเด็กรวยนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ

2.1 ขั้นการคิดรับรู้โน้มนามติเบื้องต้น (preconceptual thought) เริ่มตั้งแต่อายุ 2-4 ปี เด็กรวยนี้เริ่มมีโน้มนามติแล้ว แต่ยังไม่สมบูรณ์ และยังไม่มียุติผล มีพัฒนาการทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับตนเองเป็นส่วนใหญ่ รู้จักควบคุมพัฒนาการลักษณะนิสัยและการทำงานของอวัยวะต่างๆ

2.2 ขั้นการคิดในใจ (intuitive thought) เริ่มตั้งแต่อายุ 4-7 ปี เด็กรวยนี้จะคิดมียุติผลมากขึ้น แต่จะเป็นการคิดที่เป็นลักษณะความรู้มากกว่าความเข้าใจ เด็กจะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่าใช้ภาษา รู้จักการพัฒนาการลักษณะนิสัยและการทำงานของอวัยวะส่วนต่างๆ มากขึ้น

3. ขั้นคิดอย่างเป็นรูปธรรม (concrete operational stage) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 7-11 ปี เด็กรวยนี้จะมีประสบการณ์ในเรื่องการคิดการมียุติผลมากขึ้น จึงทำให้เด็กสามารถคิดและจำแนกสิ่งต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมได้ ซึ่งเป็นความคิดเชิงเหตุผลที่ต้องอาศัยสิ่งของที่มีตัวตน จับต้องได้สามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความคงตัวของสิ่งต่างๆ โดยเด็กสามารถเข้าใจได้ว่า สิ่งของจำนวนหนึ่งซึ่งเปลี่ยนรูปร่างได้ก็ยังคงน้ำหนักและปริมาตรเท่าเดิม สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ส่วนรวม มีความสามารถในการคิดย้อนกลับ ตลอดจนการจำแนกประเภท จัดหมวดหมู่ได้

4. ขั้นคิดอย่างเป็นนามธรรม (formal operational stage) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 11-15 ปี เด็กรวยนี้จะมีพัฒนาการทางด้านความคิด อย่างเป็นเหตุเป็นผลและคิดในเชิงที่ซับซ้อนอย่างเป็นนามธรรมมากขึ้นโดยไม่ต้องอาศัยของจริง เด็กรวยนี้สามารถเข้าใจการฝึกปฏิบัติการได้ดี ได้แก่การตั้งสมมติฐาน การออกแบบ การทดลอง ทดลอง พิสูจน์ แปลผลข้อมูล ลงข้อสรุป วิเคราะห์ผลไปใช้พัฒนาการของเด็กในแต่ละขั้นจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากระดับต่ำกว่าไปสู่ระดับที่สูงกว่า โดยไม่มีการลดขั้นตอน แต่ในบางช่วงของการพัฒนาการอาจเกิดขึ้นเร็วหรือช้าก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลต่อการพัฒนาของแต่ละคน การพัฒนาเหล่านี้จะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และประเพณีต่างๆ รวมทั้งการดำรงชีวิตอาจมีส่วนช่วยให้การพัฒนาแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากช่วงอายุของพัฒนาการทางสติปัญญาแล้ว จะเห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในขั้นคิดอย่างเป็นนามธรรม ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้ประสบการณ์ให้เด็กได้คิด อย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยการให้เด็กได้ฝึกคิดฝึกปฏิบัติและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้ ตลอดจนลงข้อสรุปได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนของบรูเนอร์ ได้เสนอว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของคนแบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. การเรียนรู้โดยการกระทำ (enactive representation) เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนอายุ 2 ปี เป็นช่วงที่เด็กแสดงให้เห็นถึงการมีสติปัญญาด้วยการกระทำ เป็นลักษณะของการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการกระทำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดำเนินต่อไปตลอดชีวิต

2. การเรียนรู้โดยการรับรู้เป็นภาพในใจ (iconic representation) ขั้นนี้อายุประมาณ 2-7 ปี เด็กสามารถใช้จินตนาการและสร้างภาพในใจโดยไม่มีการกระทำ เด็กสามารถนำสิ่งที่เห็นในโลกภายนอกและสิ่งที่อยู่ในใจของเขามาผสมผสานและจัดลำดับให้เป็นระเบียบ

3. การเรียนรู้โดยสื่อความหมายทางสัญลักษณ์ (symbolic representation) ขั้นนี้เปรียบได้กับการปฏิบัติการขั้นรูปธรรมของเพียเจต์ เด็กสามารถถ่ายทอดประสบการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ โดยใช้สัญลักษณ์หรือภาษา ซึ่งภาษาเป็นสิ่งที่ใช้แสดงให้เห็นถึงความคิด บรูเนอร์ถือว่าขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุดของการพัฒนาการทางความรู้ ความเข้าใจ เด็กสามารถคิดหาเหตุผลและจะพัฒนาเรื่อย ๆ ไปจนสามารถเข้าใจสิ่งที่ เป็นนามธรรมได้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กมีการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเชื่อมโยงความรู้จาก

การใช้สัญลักษณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล แนวคิดของ ออชเชล เกี่ยวกับการพัฒนาการทางสติปัญญานั้นแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ

1. ชั้นความคิดก่อนปฏิบัติการณ์ (preoperational thought) ชั้นนี้อายุระหว่าง 2-7 ปี เด็กสามารถ มีมโนคติในเรื่องต่าง ๆ แต่ยังไม่สมบูรณ์ ความเข้าใจในชั้นนี้ขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนใหญ่จนหลังอายุ ประมาณ 4 ปี การคิดของเด็กจึงมีเหตุผลขึ้น ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการคิด มีความคิด ความเข้าใจที่ยังขึ้นอยู่กับสิ่งที่รับรู้จากภายนอก

2. ชั้นการคิดเชิงเหตุผลอาศัยรูปธรรม (concrete logical operation) เริ่มตั้งแต่เด็กอายุระหว่าง 7-11 ปี เป็นความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กระดับนามธรรมสูงขึ้น เด็กสามารถสร้างมโนคติเป็นภาพในใจ ตามคำอธิบาย เพียงแต่ให้ตัวอย่างนามธรรม เด็กสามารถคิดอย่างมีเหตุผลและเข้าใจได้

3. ชั้นการคิดเชิงเหตุผลเป็นนามธรรม (abstract logical operation) เริ่มตั้งแต่อายุระหว่าง 7-11 ปี ไม่ต้องพึ่งวัตถุที่เป็นรูปธรรม โดยจะสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ซึ่งวิธีการ แก้ปัญหาเด็กจะรู้จักสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูล สร้างสมมติฐาน และลงข้อสรุปได้อย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของ ข้อมูล การเรียนรู้ตามแนวคิดของ constructivism) ยอมรับว่า การพัฒนาในเรื่องของความรู้และ ความสามารถต่าง ๆ ของนักเรียนเกิดขึ้นมาแล้วตั้งแต่เด็กนักเรียนเหล่านั้นยังไม่ได้เข้าสู่ระบบโรงเรียน บางแนวความคิดหลักที่เด็กมีอยู่อาจถูกต้องและสอดคล้องกับผู้อื่น แต่บางแนวความคิดอาจคลาดเคลื่อน ไปจากความเป็นจริงก็ได้

นอกจากนี้การพัฒนาความคิดหลักเหล่านี้จะเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นภายในสมองของเด็กเอง ซึ่งอาจ สอดคล้องหรือขัดแย้งกับความเข้าใจและข้อเท็จจริงที่มีอยู่ก็ได้ การพัฒนาความคิดหลักของเด็กเหล่านี้แบ่งได้ เป็น 3 ลักษณะ

1. การเปลี่ยนแปลง เป็นการพัฒนาความคิดหลักที่มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อจากเดิมไปสู่แนวคิด ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง

2. การเพิ่มเติม แนวคิดใหม่ที่เกิดขึ้น จะเพิ่มเติมเข้าไปกับแนวความคิดเดิมที่มีอยู่แล้วส่วนใหญ่จะ เป็นแนวคิดที่มีลักษณะเดียวกัน

3. การปรับแต่ง เป็นลักษณะที่เกิดจากการปรับแนวคิดเดิมเพียงเล็กน้อย โดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับ เข้ามาใหม่เด็กจะสร้างแนวคิดหลักอยู่ตลอดเวลาโดยไม่จำเป็นต้องมีการสอนภายในห้องเท่านั้น แต่จะได้ จากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

นอกจากนี้การเรียนรู้ตามแนวคิด constructivism จะเกิดขึ้นตามเงื่อนไขต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็น active process ที่เกิดเฉพาะตัวบุคคล การสอนโดยการบอกเล่าซึ่งจัดเป็น passive process จะไม่ช่วยให้เกิดการพัฒนาแนวความคิดหลักมากนัก แต่การบอกเล่าก็จัดเป็นวิธีให้ข้อมูล ทางหนึ่ง

2. ความรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างขึ้นด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยใช้ข้อมูลที่รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูล หรือความรู้ที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาเป็นเกณฑ์ช่วยตัดสินใจ

3. ความรู้และความเชื่อของแต่ละคนจะแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและสิ่งที่นักเรียนได้พบเห็น ซึ่งจะถูกใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและใช้เป็นข้อมูลในการสร้าง แนวคิดใหม่

4. ความเข้าใจจะแตกต่างจากความเชื่อโดยสิ้นเชิง และความเชื่อจะมีผลโดยตรงต่อการสร้าง แนวคิดหรือการเรียนรู้

5. การเรียนรู้ทางภาษาไทยจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดหลักของนักเรียนในลักษณะต่าง ๆ

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กจะอยู่ในขั้นคิดอย่างเป็นนามธรรม ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล จนสามารถเข้าใจการฝึกปฏิบัติได้ดี ได้แก่การตั้งสมมติฐาน การออกแบบทดลอง ทดลอง พิสูจน์ แปลผลข้อมูล ลงข้อสรุป วิเคราะห์ผลไปใช้ ตลอดจนเลือกสื่อที่เอื้อกับการเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อที่เป็นนามธรรมที่เกิดขึ้นภายในบทเรียน

เอกสารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 29)กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆของสมรรถภาพสมอง พวงแก้ว โครานนท์ (2530:25) ได้ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะด้านวิชาการ รวมทั้งสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ เช่น ระดับสติปัญญา การคิด การแก้ปัญหาต่างของเด็ก ซึ่งแสดงให้เห็นด้วยคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือการรายงานทั้งการเขียนและพูด การทำงานที่ได้รับมอบหมายตลอดจนการทำการบ้านในแต่ละวิชา จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 29) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่า เรียนแล้วรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใดมากน้อยเท่าใด

ภพ เลหาไพบูลย์ (2537 : 292) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

1. ทราบว่านักเรียนได้บรรลุเป้าหมายของการเรียนหรือไม่ นักเรียนมีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด เพื่อเปรียบเทียบหรือบันทึกความเจริญงอกงามของการเรียนรู้

2. เพื่อแก้ปัญหาและปรับปรุงการเรียนการสอนโดยถือว่าการวัดผลสัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเรียนการสอน

3. เพื่อประเมินผล การวัดผลสัมฤทธิ์ทุกครั้งจะต้องมีการประเมินผลทุกครั้งเพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนอยู่ในตำแหน่งใดของกลุ่ม บรรลุเป้าหมายในสิ่งที่สอนเป็นที่พอใจของผู้สอนหรือไม่

รวีวรรณ อัครนุรักษ์พันธ์ (2531:7) พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 31-33) และภพ เลหาไพบูลย์ (2537 : 293-294)ได้กล่าวถึงประเภทของการทดสอบไว้ 2 ลักษณะพอสรุปได้ดังนี้

1. การทดสอบแบบอิงกลุ่ม เป็นการทดสอบที่เกิดจากแนวความเชื่อในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual difference) โดยถือว่าบุคคลมีความสามารถในการกระทำหรือปฏิบัติเรื่องใด ๆ นั้นไม่เท่ากัน บางคนมีความสามารถเด่น บางคนมีความสามารถด้อย คนส่วนใหญ่จะมีความสามารถปานกลาง การวัดแบบอิงกลุ่ม จึงใช้ในการแยกกลุ่มคนและการจัดประเภทของกลุ่มคนใช้ในการเรียงลำดับที่ การเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนในด้านความถนัดของการเรียน ความสามารถในด้านภาษา และความสามารถทางด้านวิชาการ การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงกลุ่มจะเป็นข้อสอบที่สามารถจำแนกนักเรียนได้ และสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร การทดสอบแบบนี้ยึดเอานักเรียนส่วนใหญ่เป็นหลักในการเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน การแปลความหมายของคะแนนแบบนี้จะทำให้ครูทราบได้ว่านักเรียนแต่ละคนนั้นอยู่ในตำแหน่งใดของกลุ่ม นั่นคือ คนที่มีความสามารถสูงจะได้คะแนนสูง คนที่มีความสามารถด้อยกว่าจะได้คะแนนลดหลั่นลงมาตามลำดับ

2. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ เป็นการทดสอบที่ยึดแนวความเชื่อเรื่องการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ โดยพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนทั้งหมด หรือเกือบทั้งหมดประสบความสำเร็จในการเรียน นักเรียนทุกคนควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้ถึงขีดความสามารถสูงสุดของแต่ละคน การวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงเกณฑ์ใช้ในการวัดว่านักเรียนแต่ละคนมีความก้าวหน้าหรือเรียนได้ผลตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนเพียงใด

เป็นการประเมินความรู้และทักษะที่นักเรียนได้มีการพัฒนาขึ้นในแต่ละสาขาวิชา แบบวัดผลสัมฤทธิ์จะถูกสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างละเอียด ข้อสอบสร้างจากเนื้อหาวิชาเฉพาะและจำกัด ความสำเร็จของนักเรียนในการทำแบบทดสอบจะพิจารณาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน นักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่แสดงว่าสำเร็จ การรอรับรู้ การวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงเกณฑ์จึงเป็นการวัดโดยเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนแต่ละคนกับเกณฑ์หรือคะแนนมาตรฐานที่กำหนดไว้ การวัดผลแบบนี้จะช่วยให้ครูทราบได้ว่าจะต้องปรับปรุงการสอนในเนื้อหาตอนใด เพื่อที่จะได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ครูได้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียน นักเรียนอาจต้องใช้เวลาต่างกันจึงจะทำให้ได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ครูอาจตั้งเกณฑ์สำหรับผู้ทดสอบผ่านไว้ 60% หรือ 65% ในการทำแบบทดสอบถ้านักเรียนผู้ใดไม่ผ่านเกณฑ์ ครูอาจต้องใช้วิธีการสอนเพิ่มเติมแล้วทำการสอบซ่อม เพื่อให้ นักเรียนสามารถผ่านเกณฑ์ที่กำหนดได้

การออกข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเป็นการสร้างข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ ต้องพิจารณาให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายทางการเรียน และแบบทดสอบทั้งฉบับควรมีข้อสอบที่วัดระดับพฤติกรรมต่าง ๆ ได้สัดส่วนกัน ซึ่งระดับพฤติกรรมทางภาษาที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการเขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ใช้พฤติกรรม 4 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ ความจำ หมายถึง ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่เคยเรียนรู้ไปแล้วเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ข้อตกลง หลักการ กฎของการแต่งคำประพันธ์

2. ด้านความเข้าใจ หมายถึงความสามารถในการจับใจความ แปลความ ตีความและสรุปความเกี่ยวกับเรื่องการแต่งคำประพันธ์

3. ด้านการนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจ กฎ หลักการ และวิธีการต่าง ๆ ทางภาษาไทยไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่คล้ายคลึงกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4. ด้านทักษะกระบวนการทางภาษาไทย หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาความรู้ทางภาษาไทยที่เกิดจากการปฏิบัติและการฝึกทักษะการนึกคิดอย่างมีระบบในด้าน การสังเกต การจำแนกประเภท การหาความสัมพันธ์ การจัดทำข้อมูล การสื่อความหมายของข้อมูล การลงความเห็นจากข้อมูล การลงมือแต่งคำประพันธ์ และการนำเสนอทั้งโดยวิธีการเขียนและรายงานด้วยวาจา

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการทดลอง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การสร้างสื่อการสอนและหาคุณภาพสื่อการสอน
5. การรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนวัดดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จำนวน 1 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 25 คน

แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ใช้การ randomized pretest-posttest design (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2537:359)

ตาราง randomized pretest-posttest design กลุ่ม ทดสอบก่อน ทดลอง ทดสอบหลัง $E T_1E X T_1E$
สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- E แทน กลุ่มทดลอง
- T_1E แทน การทดสอบก่อนการทดลอง
- T_2E แทน การทดสอบหลังการทดลอง
- X แทน การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบฝึกวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการแต่งคำประพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การสร้างและหาคุณภาพสื่อการสอน

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบฝึกวิชาภาษาไทยเรื่อง การแต่งคำประพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบเกี่ยวกับวิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ
 2. ศึกษาจุดประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาวิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์จากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และคู่มือครูวิชาภาษาไทยเรื่องการแต่งคำประพันธ์
 3. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกจากเอกสาร ศูนย์การเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกวิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดแบ่งเนื้อหาและกำหนดเวลาสอน จำนวน 6 ชั่วโมง แบบฝึกที่ใช้ในการสอนมีดังนี้
- 3.1 แบบฝึกที่ 1 ลักษณะบังคับของคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ
 - 3.2 แบบฝึกที่ 2 ลักษณะบังคับของคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ

- 3.3 แบบฝึกที่ 3 ลักษณะบังคับของคำประพันธ์ประเภทกลอนดอกสร้อยและกลอนเสภา
4. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหาที่จะสอนไว้ดังนี้
 - 4.1 บอกลักษณะบังคับของคำประพันธ์ประเภท กลอนสุภาพ โคลงสุภาพ และกลอนดอกสร้อยได้
 - 4.2 แต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่สุภาพ โคลงสี่สุภาพ และกลอนดอกสร้อยได้
5. การสร้างแบบฝึกวิชาภาษาไทยเรื่องการแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยดำเนินการตามขั้นตอนการสร้างชุดแบบฝึก ซึ่งในแต่ละชุดแบบฝึกประกอบด้วยคู่มือครู คู่มือนักเรียน แผนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผล

5.1 คู่มือครู มีไว้เพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย

- 5.1.1 ชื่อแบบฝึก
- 5.1.2 คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้แบบฝึก
- 5.1.3 สิ่งที่ครูต้องเตรียมก่อนสอน
- 5.1.4 บทบาทครูและนักเรียน
- 5.1.5 การจัดชั้นเรียน

5.2 คู่มือนักเรียน

5.3 แผนการสอนสำหรับชุดแบบฝึก กำหนดรายละเอียดในการดำเนินการสอนไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้สอนสะดวกต่อการนำไปใช้ ประกอบด้วย

- 5.3.1 หัวเรื่อง กำหนดเวลาเรียน
- 5.3.2 ความคิดรวบยอด
- 5.3.3 จุดประสงค์การเรียนรู้
- 5.3.4 เนื้อหาเป็นสาระสำคัญที่นักเรียนควรรู้และเข้าใจหลังจากการทำแบบฝึก
- 5.3.5 กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนระบุบทบาทครูและนักเรียนตลอดจนวิธีการใช้ชุดแบบฝึก

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

- 5.3.6 การวัดและการประเมินผล เป็นส่วนที่ระบุเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล
- 5.3.7 สื่อการเรียน จัดทำเป็นรูปสื่อประสมนำสื่อหลายๆชนิดมาสัมพันธ์กัน ซึ่งมีลักษณะ

เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน

5.4 แบบทดสอบทบทวนประจำแบบฝึก

6. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 6.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากเอกสารต่าง ๆ
- 6.2 ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาวิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์
- 6.3 การหาคุณภาพของแบบทดสอบ โดยการนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างแบบฝึกกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัดจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านได้แก่ นางสุมลทิพย์ กาชู นางสาวสนธิ ศรีมงคล นางสาวศุภิมาศ บุญศรี แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ จากสูตร (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. 2527 : 69)

$$\sum R$$

$$IOC = N$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาวิชาทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบดำเนินการดังนี้

6.4 นำจุดประสงค์และข้อสอบเสนอผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการวัดผล (จำนวน 3 คน) พิจารณาลงความเห็นว่าข้อสอบแต่ละข้อวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็นไว้ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าข้อสอบวัดตรงจุดประสงค์

0 = ข้อสอบต้องมีการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

-1 = ข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

6.5 บันทึกผลการพิจารณาลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านในแต่ละข้อ แล้วหาคะแนนผลรวมเป็นรายข้อตามสูตรการหา IOC

6.5 กำหนดคะแนนจุดตัด = 0.5 (เพื่อหาค่าคะแนนที่ต่ำสุดที่ยอมรับว่าข้อสอบสามารถวัดพฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ได้)

6.6 คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC เท่ากับหรือมากกว่า 0.5 (อาจต่ำกว่า 0.5 เมื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แต่ต้องไม่มีความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดท่านหนึ่งเป็น -1) ได้ข้อสอบจำนวน 40 ข้อ

การรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

การดำเนินการศึกษาทดลอง ผู้วิจัยนำชุดแบบฝึกไปดำเนินการสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดดอนยอ ปีการศึกษา 2561 โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลาการสอน 6 ชั่วโมง ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทดสอบก่อนสอน เป็นการทดสอบด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในการทำแบบฝึกวิชาภาษาไทยเรื่องการแต่งคำประพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้

2.1 ชี้แจงเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจ มีความกระตือรือร้น ต้องการที่จะเรียนซึ่งผู้วิจัยได้ระบุเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนไว้ในแผนการสอนโดยพิจารณาจากเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่

2.2 ชี้แจงสอน ผู้สอนต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจการเรียนโดยใช้แบบฝึก ซึ่งมีคำแนะนำและขั้นตอนในการประกอบกิจกรรมอยู่ในคู่มือนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้เทคนิคทางกระบวนการกลุ่ม และการศึกษาดูด้วยตนเอง มีการดำเนินการประกอบกิจกรรมดังต่อไปนี้

2.2.1 ทำการแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 8 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยแต่ละกลุ่มจะประกอบไปด้วยนักเรียนที่ได้คะแนนจากการสอบวิชาภาษาไทยทั้งในระดับสูง กลาง ต่ำ ในอัตราส่วน 2:2:2

2.2.2 ในขณะที่ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนตามแบบฝึก จะใช้วิธีการสอนแบบเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่เน้นการจัดสภาพการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อนช่วยเพื่อนในกลุ่มย่อย เพื่อจุดประสงค์ร่วมกันและช่วยเหลือกันในการเรียน

2.3 ชี้แจงสรุปบทเรียน เป็นการสรุปความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับความคิดรวบยอดในแต่ละแบบฝึกว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

3. เมื่อเสร็จสิ้นการสอนแล้ว จึงดำเนินการสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีความ ยากง่ายใกล้เคียงกับแบบทดสอบชุดที่ใช้ก่อนเรียน

4. นำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยผู้วิจัยทำการตรวจเอง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ผลการเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องการแต่งคำประพันธ์สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยแบบฝึกสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้ค่าสถิติค่า t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา ตันศิริตนา นนท์ 2512 :51)

$$\sum x$$

$$X = N$$

X แทน คะแนนเฉลี่ย

$$\sum x \text{ แทน คะแนนรวมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม}$$

2. เปรียบเทียบความก้าวหน้าของผู้เรียน จากการทำแบบทดสอบ ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ค่า t-test dependent (ชูศรี วงศ์รัตน์.2537 :201)

$$\sum D$$

$$t =$$

$$N \sum D^2 - (\sum D)^2$$

$$N-1$$

$$df = N-1$$

เมื่อ t แทน ค่า t-test dependent

D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

$\sum D$ แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างแต่ละคู่

N แทน จำนวนนักเรียน

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาชุดแบบฝึกเรื่องการแต่งคำประพันธ์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดดอนยอ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบความก้าวหน้าทางการเรียนจากแบบฝึก การศึกษาความก้าวหน้าในการเรียนรู้จากแบบฝึกเรื่องการแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นโดยเปรียบเทียบผลก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งผลการทดสอบความก้าวหน้าทางการเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเรื่องการแต่งคำประพันธ์

ตารางที่ 1 แสดงค่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าคะแนนผลต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเรื่อง การแต่งคำประพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ลำดับ	คะแนนก่อนเรียน (20)	คะแนนหลังเรียน (20)	ผลต่าง (di)	di ²
1	8	16	8	64
2	7	19	12	144
3	12	20	8	64
4	11	19	8	64
5	6	15	9	81
6	9	17	8	64
7	8	19	11	121
8	12	18	6	36
9	13	20	7	49
10	11	20	9	81
11	13	18	5	25
12	9	20	11	121
13	12	17	5	25
14	11	16	5	25
15	11	18	7	49
16	10	16	6	36
17	7	18	11	121
18	9	20	11	121
19	9	20	11	121
20	8	16	8	64
21	13	20	7	49
22	8	20	12	144
23	9	20	11	121
24	7	20	13	169

ลำดับ	คะแนนก่อนเรียน (20)	คะแนนหลังเรียน (20)	ผลต่าง (di)	di ²
25	9	18	9	81
รวม	242	460	218	2040
ค่าเฉลี่ย	9.68	18.40	8.72	

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และค่า t เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเรื่องการแต่งคำประพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดการสอนที่	ค่าเฉลี่ยก่อนเรียน (20 คะแนน)	ค่าเฉลี่ยหลังเรียน (20 คะแนน)	t
1	9.68	18.40	25.03

$$P < 0.05$$

จากตาราง 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ($P < 0.05$) นั่นคือ บทเรียนที่สอนโดยวิธีการใช้แบบฝึกนั้นได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบฝึกภาษาไทยเรื่องการแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของการเรียนโดยใช้แบบฝึกวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งคำ

ประพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนวัดดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จำนวน 1 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 25 คน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยแบบฝึกวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ
2. แบบฝึกที่ใช้ในการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกเรื่องการแต่งคำประพันธ์ แบ่งออกเป็น 3 แบบฝึก ได้แก่

แบบฝึกชุดที่ 1 เรื่อง กลอนสุภาพ

แบบฝึกชุดที่ 2 เรื่อง โคลงสี่สุภาพ

แบบฝึกชุดที่ 3 เรื่อง กลอนดอกสร้อยและกลอนเสภา

ผลการวิเคราะห์

นักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนโดยใช้แบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องการแต่งคำประพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน จึงสรุปได้ว่าการสอนโดยใช้แบบฝึกนำมาใช้ในการสอนได้ดี สาเหตุที่เป็นดังนี้อาจเนื่องมาจาก

1. การเตรียมบทเรียน อุปกรณ์และสื่อการเรียนต่าง ๆ ได้มีการจัดเตรียมอย่างดี มีการทดลองเพื่อหาข้อบกพร่องแล้วปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงจนเชื่อได้ว่าบทเรียนที่ใช้แบบฝึกที่ผ่านมาแล้วนี้ เมื่อนำไปทดลองทำการสอนจริง ๆ แล้วจะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

2. การเรียนแบบศูนย์การเรียนเป็นการศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ทุกคนในกลุ่มมีความสำคัญได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีการซักถามอภิปรายกันได้ ใช้ระบบเพื่อนสอนเพื่อน ทำให้บรรยากาศในการเรียนไม่น่าเบื่อ นักเรียนจึงเกิดความสนใจในการเรียน และทำให้เข้าใจในบทเรียนดีขึ้น

3. การเรียนแบบศูนย์การเรียนโดยใช้ชุดแบบฝึกเป็นการเรียนการสอนที่เน้นบทบาทนักเรียนเป็นสำคัญ ลดบทบาทครูผู้สอนมาเป็นผู้แนะนำและสรุปเนื้อหาในบทเรียนแทน

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง การแต่งคำประพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าควรส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนา บทเรียนที่ใช้ชุดแบบฝึก ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์แก่นักเรียนต่อไป
2. ครูผู้สอนควรแสวงหาเครื่องมือหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มากขึ้น และเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อฝึกให้นักเรียน เกิดความรับผิดชอบในตนเองมากขึ้น
3. ควรลองเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบนี้กับแบบอื่น ๆ
4. การทดสอบที่ใช้ในการวิจัยนี้คะแนน posttest ย่อมดีกว่าคะแนน pretest เสมอไม่ว่าจะใช้วิธีการ ทดลองแบบใด เนื่องจากนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังการเรียนการสอน

บรรณานุกรม

- บุญมี พันธุ์ไทย และคณะ. **ระเบียบวิธีวิจัยการศึกษาเบื้องต้น**. ภาควิชาประเมินและการวิจัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2536.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. ภาควิชาการวัดผลและการวิจัย
ทางการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2538
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร,
2551.